

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Vande H. Maghet Geertrvyt Abdisse Tot Eisleben

Gertrudis <de Helfta>

T'Hantvverpen, [1607]

Van een weerdige bereydinghe om te ontfanghen het Lichaem Christi,
ende vande andere godtvruchtige oeffeninghen tot dat weerdighste
Sacrament. Dat XVIII. Capittel.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43080

mijn siele gheboele datse niet v berfaemt is. Welc
wele de Heere met dese maniere volbröcht heeft/
datse ghebodelde dat de Heere haer dooz sijn om-
helsinghen inde Goddelijcke vereeninghe druckte
aen sijn bözste/ ende dat hoe het sterckelijcker ge-
beurden/ hoe het soetelijcker haer smaecte.

Vaneen weerdigē berēydinghe om te ontfanghen
het Lichaem Christi, ende vande andere gode-
vruchtighe oeffeninghen tot dat weerdighste
Sacrament.

DAT XVIII. CAPITEL.

Bemere-
kirge vā
den San-
ctus inde
Misse.

Sose sock glick om te ontfangen het leuent-
makende Sacrament ende inde Antiph. Gau-
de & Laxare. ghesongen wert Sanctus, Sanctus,
Sanctus, ballende nederwaerts ter aerden badse
den Heere in ootmoedicheydt des herten / dat hy
hem soude getweerdigen haer te bereyde/ op datse
tot synen lof ende tot profijt van alle de gemeyne
te weerdelijck moghte mededeplen vande hemel-
sche tafelen. Tot de welcke den Sone Godts als
eenen soeten beminder hem terstont buygende/
ende een soet kussen indruckende in haer siele/
alsmen songh Sanctus. Siet seyde hy in dit kus-
ken met desen Sanctus die mijn persoon toeghe-
boeght wort/ gheue ick v alle de heylicheyt so van
mijn Godcheyt als van mijn menscheyt/ op dat
ghy daer mede genoeghsaem bereypt zijnde weer-
dich daer toe moeght gaen. Maer den naestco-
menden Sondagh alsse Godt danckte vooz de
doozseyde gratie: siet de Sone Godts die schoone-
der is als dupsent Enghelen/ haer vattende in
sijn armen als van haer gloriezende presenteer-
de haer aen Godt den Vader inde volmaectheyt
van

van die heylicheyt die hy aen hem gegenen hadde in ſyn eppen perſoon. Waer ouer oock Godt den Vader ſulcken welbehagen gehad heeft in haer ſiele door ſynen eenigen Sone/ dat hy/als hem niet connende wederhouden met den H. Geest/ haer oock ghegeuen heeft ſynen Sanctus. om te bercryghen volle benedictie vande heele heylicheyt ſoo vande almoghentheyt als vande wiſſheyt ende goedertierentheyt.

Wat dat de Communie belet, ende wat datſe vervoordert.

Op eenen anderen tijt als sy ſoude ter taſelen Godts gaē ende ſaghy / datter veel ouermits beſcheyden betweeghſelen beledt werden van te communiceren verheugt zijnde door een ſinnich bewegen des herten/ heeftſe geſeyt tot de Heere. Ick dancke v mijnen ouerſoetſten beminder mijnen Godt/dat ghy my tot ſulcken ſtaet ghebzoght hebt/dat noch mijn ouders/ noch andere ſaken my beletten connen vande mededeplinge van v bzolijcke maeltijt. Waer op de Heere na ſyn gewoonlijcke ſoeticheyt van ſijn goedertierenheyt aldus geantwoort heeft. Ghelijck ghy belijt datter niet en is dat v van my belet: ſoo weet oock datter niet inden heixel is noch op der aerden/ſa dat noch oordeel/noch rechtberdiecheydt vermach dat ick ſoude belet worden van v goet te doen/na de meeſte ghenoechte van mijn Goddelijck herte.

Atem op eenē anderē tijt gaende tot de Communie alſe ſeer begheerde vanden Heere wederlijcken bereyt te worden / ſoo heeft den ſoeten ende goedertieren Heere haer met deſe woorden ghefeſteert. Siet nu trecke ick v my aen / op dat ick mijn teere hant onghequetſt moghte wtſte.

De Heere
re ghe-
bruycke
haer voor
ſijn hant-
ſchoen.

Hy cleet
haer met
sijn seluē.

wtsteken onder de routwe sondarē om hen goet te doen: en ic cleede b met my tot dien eynde/dat ghy al die ghy in v gedachtenisse brenge in mijn reghenwoordicheyt / ia alle die v gelijk zijn in nature tot sulcken weerdicheyt / sout trecke/dat icke naer mijn Conincklijke miltheydt goet magh doen.

Een merckelijcke bereydinghe tot de Communie.

Noch op eenen anderen tijt alse soude communiceren / en ouerdochte de weldaden Godts rhaerwaerts / so is haer inden sin gecomen dat vanden Boeck der Coninghen : VVie ben ick, ende wat is het huys van mijnē Vader: Waer vanden een zide stellende dat: VVat is het huys van mijnen Vader, als oft sy geweest ware menschen/die na de geboden Godts gheleest hadden op heuren tijt / soo bemerkte sy haer seluen als een cleyn plantsoenen / het welck dooz de naheyt van het onwtblusselyck vier van het Goddelijck herte/doozt ontfangen der weldaden als natuerlijck gloeyent wordende / ende dooz het misdaet van haer onachtsaemheden van ure tot ure als tot affchen vergaende / ende nu by cans te niet ghedaen zijnde/lagh als een cleyn wtgeblusht koolken/waer ouer als sy haer bekeerde tot den goetdadichsten versoender Jesum den Sone Godts / hem biddende dat hy haer eenighsins versoent zijnde aen Godt den Vader soude presenteren / soo scheen den beminste Jesus dooz den damp der liefde van sijn gequetst herte haer tot hem te trecke / ende haer te wasschen in het water dat daer wt bloeyde / ende daer na nat te maken met het leuentmakende bloet van sijn herte/waer ouer sy van een cleyn koolken geweldigh wordende is ghewaschen

schen

schen inde groenicheyt van eenen boom / wiens
 tacken in dzy deelen inde maniere der liden ge-
 deylt werden / welcken boom de Sone Godts
 opnemende met behaeghticheydt ende glorie
 heeft dien ghestelt vooz de altydt eerweerdighe
 Oypuldicheyt. Desen dan so boozgestelt zynde
 soo heeft de heele Oypuldicheydt haer t'haer-
 waerts geneyghet niet sulcken meeweerdicheydt
 dat Godt den Vader dooz sijn Goddelijcke al-
 moghentheyt in haer bouenste tacken ghestelt
 heeft alle de vrucht / die de siele soude moghen
 voorts brenghen hebben / hadde sy haer ghereet
 ghemaect tot de Goddelijcke almogentheyt.
 Daer na als sy het lichaem Christi ontfan-
 ghen hadde / ende (als bouen gheseyt is) sach
 dat haer siele inde ghedaente van eenen boom
 ghewortelt was inde wonde vande zijde Jesu
 Christi / heeftse geboelt dooz de wonde als dooz
 een wortel niet een nieuwe ende wonderlijcke
 maniere als haer dooz droughen / dooz elcken
 tack vrucht en blat / vande cracht vande mens-
 cheyt ende Godtheyt : soo dat de vrucht van alle
 sijn heyligh leuen dooz haer eenen nieuwen
 schijn ghegeuen heeft / ghelijck het gont schijnt
 doozt cristael : waer dooz niet alleenlycken de h.
 Oypuldicheyt maer doock alle de heyligen ver-
 cregen hebben een verhenginghe van een won-
 derlijcke vrolijcheyt / tot welckens eerbiedinghe
 splieden altemael opstaende / ende als de knien
 buyghende elck van hun opgheoffert heeft alle
 sijn verdiensten inde gedaente van croonen die
 hangende op de tacken vanden voorsz. boom tot
 lof ende glorie van dien die dooz haer schijnen-
 de / hem verweerdichde hun niet een nieu ber-
 makinge te verhenghen. Ende als sy den Heere
 badt dat hy aen alle die inden hemel / op der
 aerden /

gerden / ende int baghebier waren (die alti
mael met recht souden behooren profijt te heb
ben van hun wercken hadde / sy die niet ver
suynt ghehad) ommers nu soude gheuen het
profijt vande vruchten die hun dooz de Godde
lijcke goedertierenheyt gegunt waren / soo heeft
elck een vande wercken (in welckens ghedaen
te hem beropbaert heeft de vrucht des booms)
begost te sweeten ten al te crachtighe bochtig
heyt / waer van een deel vloypende tot de bo
uenste schepselen hun glorie vermeerderd heeft /
maer een deel vloypende naert baghebier heeft
daer hun pynen versaecht. Het derdendeel dat
op d' aertrick vloeyde / heeft aen de rechtbeet
dige verroozsaecht een meerder soeticheyt der
graten / ende aen de Zondaers bitterheyt
der penitentie.

*Hoe vruchbaer dat het is Misse
se hooren.*

Ter uren vande verheffinghe der hostie on
der de Misse / als sy de seluighe heylighe hostie
offerde Godt den Vader tot een weerdighe
verbeteringhe ende volboeninghe vooz alle de
sonden / ende tot een verbullinghe van alle haer
onachtsaemheden / soo heeftse verstaen dat haer
siele wert verhoont inde teghenwoozdicheyt
vande Goddelijcke maesteyt / in dat welbeha
ghen / waer dooz Christus Iesus den huyster
ende het heelt vande Vaderlijcke glorie / sonder
blecke sijn seluen tot dier ure op den autar
gheoffert heeft tot salicheyt van alle de men
schen. Want dooz de onnooselste menscheyt
Christi Iesu soo aensagh haer Godt den Vader
als vooz van sonden ende onbebleekt : ende dooz
sijn

ſijn wtneemenſte Godtheyde rijck ghemaecte
ende verciert met alderhande deughden / waer
door de gloziuſe Godtheyde ghebloepet heeſt
door de alderheplichſte menſcheyde. Maer alſſe
berheught zijnde in ſoo wonderlijcke metwee-
dicheyt vande Goddelijcke goedertierenheyt
naer haer vermoghen den Heere bedanckte/
ſoo heeſte van hem gheleert / dat ſoo wanneer
pemandt inde miſſe met deuotie hem betom-
mert met Godt / die ſijn ſeluen offert int heyligh
Sacrament booz de ghemeyne ſalicheyt van
alle de menſchen / die woꝝdt waerachtelijcken
aengheſien van Godt den Vader int welbeha-
ghen vande heylighſte Hoſtie die hem opgeoffert
woꝝt / niet anders als pemandt die comt wt de
dypſternis treedt op de ſtralen des lichtſ der
ſonnen / terſtont verlicht woꝝt. Doen vzaegh-
den ſy den Heere / ſegghende: Iſt waer Heer dat
ſoo haest als pemandt in ſonden valt verliest ooc
de ſalicheyt / ghelijek pemandt comende wt het
licht der ſonnen in dypſternis verliest de aenge-
name claerheyt des lichtſ? De Heere heeſt ghe-
antwoꝝt. Neen want hoe wel dat pemandt ſon-
dighende eenigh tijns het licht vande Goddelij-
cke verſoeninge in hem ſeluen verdypſtert / ſoo iſt
dat mijn goedertierenheyt al tijdt noch in den
menſche laet een teecken vande ſalicheyt booz
hem tot het eeuwig leuen. Het welck hy ſoo
menighmael in hem vermenichbuldighende
verneerdert / als hy met deuotie hem bener-
licht om in die miſſe te zyn / ende met de heyl-
liche Sacramenten.

Hoe pro-
fijtelijck
dat het is
inde miſ-
ſe te zyn.

Christus
bermher-
ticheyt
ſtaerlijck
open,
maer den
menſche
moet ſijn
ooghen
open doe
om het
licht te
ſien.

VVat coutinghe ende clap de vrucht vant H.
Sacrament beledt.

Mē moet **Alse** na de Communie ouerpepse met wat
sijnē mōt een sozghbuldicheydt datmen behoorden sijnen
beyvaren. mont te besnoeren / die onder andere een hande
booznaemste litmaten is / waer door de weers-
dighste verholentheden Christi ontfangen wor-
den / soo is sy door dese gelyckenisse onderrecht
gheworden / te weten : soo yemant sijnen mont
niet bewarende van ydele / valsche / vuple / ach-
terclappige woorden / sonder leetwesen gaet tot
de H. Communie / die ontfanght Christum (soo
beel als in hem is) ghelijck eenen die sijnen gaste
int incomen steenighde op den dozzel met stee-
nen die hy bergheert hadde / oft met een harde
knodse sijn hooft pletterde. Die dit leest laet
hem met diep versuchten ouermercken hoe duf-
danigen wreetheydt met sulcken goedertierent-
heyt ouer een comt. Daer die comt met sulcken
saechtinoedicheyt tot de salicheyt der menschen
soo breedelijck vervolght wordt / door hem die
hy comt saligh maken / ende dit machinen oock
pepsen van elcke andere sonde.

VVat wellustigheyt der cleeren tot de
Communie dient.

Op enen dagh alse soude communiceren /
ende ouermerckte datse niet ghenoech bereypt
en was / ende nochtans den tijt vande Com-
munie nu aenstaende was / heeftse dus tot haer
siele gesproken. Siet den Bzuydegom die roept
h nu / ende hoe sult ghy hem te genoet gaen / niet
bereypt zijnde naer betamen met eenige verciert-
heyt der verdiensten. Ende soo noch verder haer
ontweerdicheyt ouerlegghende / ende van haer
seluen

ſeluen heel miſtroutwende/ende haer hope alleen
 inde goedertierenheydt Godts ſtellende/ heeft ſe
 by haer ſeluen geſeyt/wat batet wtgheſtelt. **M**
 waert dat ick duyſent iaren hadde om my te
 beneerſtighen / nochtans en ſoude ick my niet
 weerdelijck connen bereyden: nademael dat ick
 van mijn ſeluen niet en can hebben dat eenigh
 ſins ſoude ſtrecken tot ſulcken coſtelycke berey
 dinghe. Maer met ootmoedicheyt ende betrou
 wen ſoo ſal ick hem te gemoete gaen/en als my
 mijnen Heere van bers ſal ſien/door ſijn eyghen
 liefde beweeght zijnde/ſoo is hy machtigh ghe
 noegh om my int ghemoete te ſeynden/ ſulck
 waer mede ick weerdelijc bereypt mochte in ſijn
 tegenwoordicheydt comen. Ende met ſulcken
 meyninge boorts gaende/hadſe de ooghen van
 haer herte gebesticht op haer eygen leelijckheyt
 ende ongeschicktheyt. En alſe nu een weynigh
 boorts was gegaen/ſoo heeft hem de Heere haer
 beropenbaert / haer aenſiende met het oplicht
 ſynder bermherticheyt/ia liefde. Ende te ghe
 moete ſeyndende om haer bequamelijcken te
 bereyden ſijn onnooſelheyt/waer mede hy haer
 als met een wit en ſaecht hemdekē becleet heeft/
 en oock ſijn ootmoedicheyt/ waer door hy hem
 geweerdicht met ſulcke onweerdige verſaemt te
 worden tot eenen violetten rock/ ende oock ſijn
 hope waer door hy haect ende blamt tot de om
 hellinghe der ſielen / op dat hyſe met een groen
 berme verciere ſoude. En oock ſijn liefde/waer
 door hy in ſijn ſeluen geneyght is tot de ſiele om
 dat hyſe ſoude met een gulden. cleedt becleeden.
 Sijn bliſſchap/waer door hy ſijn ghenoechte
 heeft inde ſiele:op dat hyſe ſoude een croone van
 geſteenten opt hooft ſetten. Ten leſten ſijn be
 troutwē/waer door hy hem geweerdicht te ruſtē
 op

op het broos gesticht des menschepts als hy stelt
sijn wellustigheden te zijn onder de kindere der
menschen / op dat hijse soo soude schoenen : en so
verciert zijnde / datse hem soo weerdelijck soude
in sijn tegentwoordichept gestelt worden.

*Met wat een liefde dat de Heere sijn seluen
gheeft int Sacrament.*

Na datse de Communie ontfangt hadde / en
haer begaf tot haer innsichste / soo heeft de Heere
hem aen haer vertoont als eenen Pellicaen / ge-
lijc hy plochte geschildert te worden die met sijn
nen beck sijn herte doorsteekt. Het welc als sy
betwonderde seyde. Wat ist Heere dat ghy my
dooz dese gelijckenisse wilt te kennen geuen? De
Heere heeft geantwoort / dat ghy sout bemerkē
met wat een ontwerbeerlijcke prikelen der lief-
den ic gedreue worde / om dese oueredele gaue te
schencken: soo dat (waert bequaem en betaem-
de te segghen) ich na dese gaue lieuer doot soude
blijuen dan dat ich dese gaue aen een beminnē-
de siele soude onthouden. Daer-en-bouen be-
meret ooc met wat een wtneemende maniere v
siele dese gaue ontfanghen hebbende / daer dooz
leuent gemaect wort tot het ewigh leuen: gelijc
een ioncsken banden Pellicaen leuendigh ghe-
maect wort doozt bloet vant vaderlijc herte.

*Vande wtneemende goedertierenheyt Godts
in dit Sacrament.*

Item op eenen tijdt als inde Pzedicatie den
theem liep op de rechtbeerdicheydt / sy creegh
daer dooz sulcken inkeer datse verbaest zijnde
verbeert wert ten H. Sacramente te gaē / waer
ouer sy dooz de goedertierenheyt Godts vercloect
is geworden met dese woorden. Is dat ghy ver-
suynt

De goe-
dertieren
heyt Chri-
sti int H.
Sacramēt

ſijmt met v binnenſte oogē mijn goedertieren-
heyt te beemercken/die ic ſo menighfuldelycken
beweſen hebbe/siet ten minſten met v lichames-
lycke ooghen/ in hoe cleyne dooſken ick beſlo-
ten zynde v te geinoete come/ ende weet dooz ſe-
ker dat de rouwicheydt van mijn rechtveerdic-
heyt inſgelijcks alſo beſloten is/ dooz de ſaechte
moedicheyt van mijn vermherticheydt/die ick
int wtreyken van dit Sacrament ſoo me-
meerdelijcken tot het menſchelijcke gheſachte
voorzwendē.

Item op een ander reyse op diergelijcke ure
ende diergelijcke inlepdinge/als boozſ. is/ heeft
de Goddelijcke goedertierenheyt haer ghelocht/
om booz te ſmaken. ſijn geſuyckerde ſoeticheydt
met deſe woorden. Siet de cleyne ghedaente
der ſubſtantie/waer in ick ghene mijn ghehele
Godtheyt ende menſcheyt / ende vergelijckt die
grootte met de grootte van een menſchelijck lica-
haem / ende weerdeert daer dooz de melweer-
dicheyt van mijn goedertierenheyt. Want ge-
lijckerwijs het menſchelijck lichaem grooter is
als het mijne / dat is grooter als de grootte van
de ghedaente des hzoots / waer onder mijn lica-
haem is: ſoo treckt mijn vermherticheydt ende
mijn liefde my in dit Sacrament / dat ick toe-
laet dat de beminnende ſiele eenighſins de ouer-
hant ouer my crijge met euenredicheyt/gelijc
het menſchelijck lichaem heeft ouerhant inde
grootte ouer mijn lichaem.

Op eenen anderen dagh als intgeroyckt wert
de ſalichmakende hoſtie / heeft de Heere weder- Fray ghe
om begoft booz te wennen ſijn ouergroote me- lijckenis
weerdicheyt met deſe woorden. En ſiedy niet
dat die Prieſter die de hoſtie reyct / het verciertel
dat hy draeght tot eerweerdicheyt om het Sa-
crament

Berou-
ven op
de berm-
hertichz
Godts is
hem be-
haeghlijc

crament te handelen/hout om den arm/en dat
hy met naeckte handen mijn **H.** Lichae in han-
delt. Waer dooz verstaet/ dat/ hoe wel ick (als
recht is) goedertierlycken aen sie de dinghen/die
tot mijn glozie gedaen worden/als zijn gebede/
vasten/waken/ende diergelijcke: nochtans (hoe
wel de onberstandighe dat niet en begrijpen)
ben ick niet meerder medelijden met mijn wt-
vercozen/als sy bedwonghen dooz de prikelen
vande menschelijcke cranckheyt hun toeblicht
nemen tot mijn bermherticheydt/ ghelijck ghy
siet dat de naeckte bleesschelijcke hant des Prie-
sters my naerder is int **H.** Sacrament als het
ciereerfel.

*Dat de ootmoedicheydt Godt aenghenamer is
als de deuotie.*

Op een ander tijt als men luyde tot de Com-
munie ende men den sancck nu bestierde. Dese
beboelende datse niet recht ghenoech bereypt en
was/ heeft gheseyt tot den Heere: Siet mynen
Heere nu comt ghy tot my / ende waerom en
hebby my niet ghesonden het cirvaet (gelyc ghy
wel bermoecht) der deughden: waer mede ick v
soude moghen bequainelijck te gemoet comen?
Waer op de Heere: Den Bruydegom die heeft
doek meer ghenoechte te sien den supueren ende
blinckenden hals van sijn bruyt dan als hy
met eenen halsbant verciert is. Ende oock de
ront-gedraepde supuere bloote handen/dan als
sy met hantschoenen verciert zijn/soo ick oock
hebbe mijn ghenoechten somwijlen meer inde
deught des ootmoedicheyts als inde gratie der
deuotie. Op eenē tijt alffer vele bande gemepute
beledt zijnde hen onthiesē bande Communie/
ende dese na datse ten **H.** Sacramente gheweest
was

was den Heere veraelde door danckſegginghe/
ſeggende: Ghenoeyt zijnde tot v maeltijt ben ick
gecomen om v te bedancken. De Heere hier op
antwoordende met de ſoetſte ende bouen honich
ende honich graten ſmakelijckſte woorden ſey-
de. Weet dat ick v uyt ganschert herten begheer-
de. Waer op sy: wat verblijt haer v Godtheyt
daer in te glozieren/dat v onbebleekte Sacra-
menten door mijn ontweerdighe tanden gedepſt
worden? Waer op de Heere: De liefde van het
eygen herte vanden eenē vziēnt berſoet de woor-
den vanden anderen vziēnt: ſoo oock door mijn
eygen liefde binde ick inde dingen genoechten/
die mijn wtbercozen ſomwylen niet ſeer en
ſmaken.

*De ſoeticheyt van Lichaem Chriſtien wort niet
ghe waer doort gheſicht, maer doort ſmaken.*

Op een ander reyse alſſe ſeer begheerde te ſien
de Hoſtie int wtrepcken vant D. Sacrament/
ende daer toe niet en coſte comen / ouermidts
de menighe der communicanten / ſoo heeft ſe
verſtaen dat de Heere haer ſoetelijck noyde en
ſeyde: Het ſoet ſecreēt dat tuſſchen ons ghehan-
delt wort dat moet henlieden onbekent bliuen
die hen van iny verbzeinden. Maer ghy iſt dat
ghy genoechte hebt/ te weten/ comt en niet met
het geſichte/maer ſmakende onderbint hoe dat
het verborzen manna ſmaeckt.

*Door eerweerdicheydt hem te onthouwen en is
niet quaet.*

Alſſe een bande ſuſters te ſeer verbzeest ſaghi
gaen tot de leuentmakende Sacramentē/ ende
ouerſulcks als door afgekertheyt gram zijnde
haer ooghen van haer wende: heeft de Heere dat
goe,

goedertierlijck in haer berispt/ seggende: En be-
merckt ghy niet datmen my schuldigh is niet
minder de eerbiedinghe der eeren/ als de soetic-
heyt der liefden? Maer ouermits dat de gebre-
kelijcheit bande menschelijke cranckheyt met
een affectie niet en can die twee dingen t'samen
te weghe brengen/ nademael dat ghy onder
den anderen vershepden litmaten zijt/ soo ist
recht dat t'ghene elck by hem niet en heeft/
dat hy dat vercrighe dooz een ander/ te weten:
die meest dooz de soete liefde beweeght zijnde
minder plaetse gheeft aen de eerbiedinghe/hem
verheughe dat een ander die meer hem stelt tot
die eerbiedinghe/booz hem verbulle:ende daer by
wensche dat hy daer booz wederom vercrighe
het ghenoeghen bande Goddelijcke saluwinghe.

Gemeyn
schap der
heyligen

*Wat dat het is Godt op syn eyghen
borse te dienen.*

Noch op eenen anderen tijt alse om dierghe-
lijcke sake een ander sagh als verbaest/ ende sy
booz haer badt: heeft de Heere geantwoort. Ick
wilde wel dat mijn wtuercozen my soo wzeet
niet en meynden/maer datse geloofden dat ick
booz goet soude nemen/iae dat het my seer aen-
ghenaem soude zijn/waert dat sy op hun eygen
borse eenighen dienst deden/ te weten: sulcken
een doet offerhande den Heere op syn eyghen
borse/die/ als hy geen sijnack en heeft der deuo-
tien/des niet te min Godt dient in syn gebeden/
knien/ ende dierghelijcken/ ende daer by be-
trout inde goedertierenheyt Godts/dat hy dat
liesselicken ontfanght.

Waer-

*Vaerom dat ten tijden vande Communie de gratie
der deuotien ontrocken wordt.*

Item biddende vooz een persoon die claeghe
de dat haer soberder de gratie der deuotie inghe-
stort wert / alse quam te communiceren / dan
op andere dage / heeft de Heere geantwoort: Dat
en gebeurt niet by geballe / maer dooz bestierin-
ge: want als ic op gemeyne dagen / ende tot on-
berfienlycke uren / de gratie der deuotie instort /
daer dooz meyne ick het herte der menschen tot
my te verheffen / dat alsdan mogelijk soude blijs-
uen in syn lichaem / maer als ick op de feestda-
gen en op de ure vande Communie mijn gra-
tie ontrocke / soo worden de herten vande wtuer-
rozen meer gedeffent dooz de begeerte oft dooz de
oortmoedicheyt. Waerom dat sulc poogen ende
sulcke perlinge meer wint in hun salicheyt als
wel somtijden de gratie der deuotien.

Godt laet toe het vallen tot verootmoedinghe.

Biddende doock vooz eene die achterghelateit
hadde om een cleyn doozsake te ontfanghen de
heylige Sacramenten vant Lichaem des Hee-
ren / te weten: om datse dochte dat sommighe
dat siende daer dooz souden hebben mogen ver-
argert worden / heeftse antwoort ontfanghen /
onder dese ghelijckenisse: Ghelijck een mensche
die een merckelijcke blecke in sijn handt vint /
terstont sijn hande wascht / ende naer het was-
schen niet alleenlijcken ghesupuert en wordt /
vande blijckelijcke blecke / maer daer-en-bouen
de gheheele handen supuerder worden / soo ghe-
beurt het datse valt in een cleyn faute / om
datse daer van berou hebbende / my dooz de oot-
moedicheyt des te aengenamer soude worden.
Maer

Mē moct
de gratie
vāde Cō-
muuie nē
lichtelijc
om de
menschē
vvil t ver-
suymen.

Daer sommige inde plaetse van sulckē welbaet die worden my teghen/ alsse versumpende hun binnenste schoonheyt / die ick na het leetwesen soecke / hen benestigen tot her twerlijck/ daer de menschen van oordeelen/ te weten: als sy niet en achten te verlaten mijn gratie die sy souden mogen genieten int ontfangen vanc H. Sacrament/ om datse vande menschen niet en souden geacht worden als versinaepelijcker/ om datse niet sulcken sorgvuldicheydt niet ghesien en worden hen te bereyden om te ontfanghen het H. Sacrament.

Ben andere merckelijcke bereydinghe tot de Communie.

Op eenen anderen tijt alsse soude communiceren/ ende ooc daer toe vanden Heere van vinnen genopt wert om dat sy soude gaen sitten in t'hemelsch palless by Godt den Vader int rijck synder glozien/ ende met hem gaen eten aen syn tafel. Ende tot sulcks sy haer seer onghereet ende ongeschickt sagh / ende ouersulcks als beangst sochte te outgaen : de Sone Godts haer te gemoete comende/ scheense te bzingē binnē waerts / tot het verholenste om daer bereyt te worden / ende als haer handen wasschende tot vergiffnisse van haer sonden/ heeft hy haer gegeven de supueringe van haer Passie. Daer na hem oncleedende van synen halssbant/ armbanden/ ende ringen/ daer hy mede verciert scheen/ heeft hy haer die aengehanghen / haer vermanende datse daer mede manierlijck voortscoumen soude / ende niet als een sortinne die dooz haer ongheschicktheyt ende onghewoonte/ niet wetende haer voortscoumen te doen / maect datse niet spot meer versinaept wort/ als dooz haer eerbaer

Christus
verciert
de arme
siel met
sijn ciraet

re beſchaemt heyt geprefen ende ghe-eert/ waer
 ouer ſy wt deſe woorden geleert heeft/ dat ſulcke
 als ſotten met het ciraet van Godt gaen / die
 aenſiende hun onbolmaektheden den Sone
 Gods verbidde / dat hy booz hun wil holdoe/
 maer nochtans na dat ſy de weldaet ontfangē
 hebben / noch al euen verbaest bliuen als van *Betrou-*
 te bozen / om datſe gheen volle betrouwen en *ven.*
 hebben vande ghenoeghſaine holdoeninge des
 Heeren.

*Wat gratie dat door een Weerdigh ontfanghen vant
 Lichaem Chriſti den geloouigen gegunt wort.*

Noch op eenen anderen dagh als ſy ſoude tē
 H. Sacramente gaen / ende de H. hoſtie vant
 Lichaem des Heeren aen den Heere offerde /
 tot een boete van alle die int vaghener waren /
 ſoo heeft ſy vernomen / dat aen de geloouige ſiel-
 kens daer door een groote verlichteniſſe quam /
 waer ouer ſeer verwondert zijnde heeftſe geſeyt
 tot den Heere. Als ghy mijnen goedertierenſten
 Heere (het welck ick ſegge om v gratie wil) hoe
 wel ick ſeer onweerdich ben / nochtans v ghe-
 weerdicht my te beſoecken met v tegenwoordich-
 heyt / ia inne te woonen / hoe comt het dat ghy
 niet altyt ſulcken daet werckt / als ick nu ghe-
 boelt hebbe na het ontfanghen van v alderheer-
 lichſte Lichaem: Waer op de Heere: Ghelijcker-
 wys als eenen Coninck woont in ſijn palleys
 niet lichtelijck toe gelaten en wort / dat elck een
 tot hem comt / maer als hy ouerwonnen zijnde
 door de liefde vande Coninginne die daer on-
 trent woont / hem gheweerdicht te comen vant
 palleys inde ſtadt om haer te beſoecken / ſoo ge-
 beurt het / dat alle de inwoonders ende bozgers
 van die ſtadt / door de gratie vande Coninginne
 lich.

lichtelijcken ende volcomentlijcken mededeel-
achtich worden vande Conincklike miltheyt/
ende hen verheugen van syn hulpe: soo oock
als ick ouerwonnen dooz mijn eyghen goeder-
tierenheyt ende soeticheydt van myn herte in
hoeghe dooz het leuentmakende Sacrament
des autaers met eenigen geloouigen (die sonder
dootelycke sonde is) soo geue ick vermeerderin-
ge van ontweerdeelycke welbaet aen alle de he-
melsche inwoonders/ende aen die op aertryck
zijn/insgelyck oock aen die int vagebier zijn.

Onveer
deerlijcke
gaen
worden
der gegoe
doort H.
Sacramēt

Doort ontfanghen vant H. Lichaem Christi worden
daer veel verlost wt het vagebier.

Het is ghebeurt op eenen anderen dagh dat
haer inde sinne schoot/soo sy ter tafelen Godts
gaen soude/ende datse haer soude versincken in
de diepste valleye des dootmoedscheyts/ op datse
aldaer soude schuylen om de eerweerdicheyt van
die metweerdicheyt/ waer dooz de Heere sijn
costelijck Lichaem ende Bloet mededeelt aen
sijn wtuetcozen: waer ouer haer open gedaen is
die diepste berootmoedinge/waer dooz de Sone
Godts neder ghedaelt is in het boorgeburch
der hellen/om dat hy dat soude leech maken.
Waer ouer steunende inde vereeninghe van dat
nederdalen docht het haer datse tot het diepste
des vagebiers nederghedaelt was/ende aldaer
naer haer beste haer nederdzukende/ heeftse de
Heere tot haer hoozen segghen: Als ghy sult ten
H. Sacramente gaen / soo sal ick v tot my soo
intrecken/dat ghy tot v sult trecken alle de gene
tot de welcke den reuck van v begeerte gecomen
is/die ontweerdeelijcken in v cleeren is. Na dese
beloftenisse alse begheerde vanden Heere dat
hy haer soo veel sielkens wt het vagebier soude
gheuen

gheuen als de deelen souden zijn bande Hostie die sy in haren mont hadde / ende ouersulcks die in deel deelen bedeylde / soo heeft de Heere tot haer geseyt / om dat ghy sout werē dat myn barmherticheydt alle myn wercken te bouen gaet / ende datter niemant en is die die afgront van mijn goedertierentheydt. can wyputten: Siet ick ben ghereet om dat ghy dooz den prijs van dat leuentmakende Sacrament veel meer soude ontfanghen als ghy wel soude deruen bidden:

Noch op eenen anderen dagh als sy noch meer te rugghe keerde dan sy wel ghewoon was int gaen tot het h. Sacrament / ouermits haer ontwerdicheyt / soo badtse den Heere / dat hy booz haer die h. Hostie soude in sijn eyghen persoon ontfangen / ende die met hem innemē / ende dat hy dan daer naer dooz den edelen Gheest van synen soetsten aessen heur soude tot elcker ure soo veel toegheesten / als hy wiste dat aen haer cleylicheydt van noode was. Hier na als sy maer een wyle gerust hadde inde schoos banden Heere / als onder de schaduwē van sijn armen / soo dat haer sincker sijde aen de ghebenedyde rechter sijde des Heeren t samen gheboeght scheen: Naer een wepnegh tijts haer oprechtende isse ghewaer gheworden datse op haer sincker sijde ghecreghen hadde als een rootberwich lichtrecken dooz de minnelijcke wonden vande h. sijde des Heeren. Daer nae alffe ginck om te ontfangen het lichaem Christi: soo scheen de Heere met synen Goddelijcken mont in hem te ontfanghen die ouerheylighe Hostie: de welke sijn binnenste doozgaende quam wederom wt de woude van sijn ouerheylighe sijde / ende sy boeghden haer als een

Een vvd-
derlijcke
mēveer-
dichz des
Heeren.

placster

plaeſter op de leuentmakende wonde / waer
ouer de Heere tot haer gheſeyt heeft : ſiet deſe
plaeſter ſal v tot my ſoo bereenighen / datſe op
deen ſijde v lichttecken ſal bedecken / ende op
d'ander ſijde mijn wonde / als een plaeſter booz
ons beyden. Welcke ghy daghelijcks aſbagen
de ſult ommekeeren met deuotie / ſegghende
Ieſu noſtra redemptio. Hier naer heeft het haer
goet ghedocht / datſe tot den waſdom haerder
begheerte doek daghelijcks ſoude haer deuotie
vermeerdereu / ſoo dat alſſe op den eerſte dagh
gheleſen hadde den booz. Hymnum / Den twee
den dagh dien ſoude tweemaal leſen / ende den
derden dagh dymael / alſoo vermeerderende
tot den dagh toe datſe wederom ſoude ter taſe
len Godts gaen.

Hymnus
Ieſus no-
ſtra redē-
ptio.

Van het deuoot ghebedt tot de moeder des
Heeren , ende hoe ghereet datſe is de
glorieuſe maeght om te helpen.

DAT XIX. CAPITTEL.

O Een ure die tot het ghebedt gheeyghent
was / alſſe haer tot Godt begheuende
vraeghde wat hem meest ſoude behaghen daer
ſe haer van die ure af mede ſoude betommen.
De Heere heeft geantwoort: Schiet v by mijn
Moeder / die beneſſens my ſit ende bevliticht v
om haer te louen. Soo dan groetede ſy deuote
lyck de Coninginne der hemelē met dit beſe
ken: Paradisus voluptatis, &c. Haer louende
om datſe een ouergenoechlycke inwooninghe
gheweest is / de welke de ombespoozlycke wijs
heydt Godts (die alle ſchepſelen bekennt zyn)
onder alle de ghenoechte van ſyn Vaderlycke wel-